

Етика на пътя

На пътя с чувство
на отговорност

Безопасно управление на автомобила

За етиката на пътя голямо значение има **безопасното управление на автомобила**.

Управлението на автомобила е сложен комплекс от различни действия :

- ▶ **Перцептивни** - гледане , виждане , слушане , чуване и осезание. Тези действия засягат различни страни на системата *шофьор - автомобил - околна среда* .
- ▶ **Интелектуални** - ориентиране на шофьора в условията на пътната ситуация, изработване на план за действие , изпълнение на този план, сравняване на резултата и оценката.

- ▶ **Ситуационни модели** на безопасно управление, построени от водача на базата на тази информация. Тези модели позволяват на водача да се справи успешно с различните критични ситуации, в които може да попадне на пътя.
- ▶ **Сложна умствена и двигателна дейност**, извършвана от водача , за безопасно управление.

Цели на шофьора

В работата на всеки водач винаги съществуват **два вида цели** :

Първата цел е пристигането в крайния пункт на пътуването.

За да я изпълни всеки шофьор си изгражда конкретен образ на :

- ▶ *Маршрута*
- ▶ *На пътната обстановка.*

Всичко това се свързва с конкретното време , за което ще се измине този маршрут. Ако водачът познава пътя и неговите особености , вероятността за безаварийно пристигане е голяма.

Цели на шофьора

Втората цел е осигуряване на безопасност на пътуването.

- Тя остава постоянна за целия маршрут.
- На тази цел водачът подчинява дейността си – **скорост, ритъм на труд, почивка.**
- Тези две цели изграждат в съзнанието на водача предпазен блок, който винаги е в готовност при критична ситуация на пътя. Тази готовност се нарича **бдителност.**

Бдителност

- ▶ Практически бдителността никога не може да бъде 100%.
- ▶ Обикновено бдителността е в границите между 65 - 80%.

Силното намаляване на бдителността означава , че вниманието е почти изключено и последица от това е

заспиване на волана. Тогава опасността от катастрофа е много голяма. Обикновено загубата на бдителност е моментна и веднага след това се връща яснотата на съзнанието.

Причини за спад на бдителността

- ▶ Много добре позната част от пътя.
- ▶ Еднообразен път.
- ▶ Много често водачите изминават определена част от пътя , която много добре познават или пък е еднообразна, без да усетят или запомнят каквото и да било. Това е т.н. **сънуване с отворени очи или пътна хипноза.**

Най-често пътната хипноза настъпва при продължително пътуване по автомагистралаи.

Събуждането на водача , за жалост, често става в болницата.

При движение в градски условия
опасност от пътна хипноза за водачите
няма, защото :

- ▶ Почти всяка минута правят сложни и напрегнати маневри.
- ▶ Получават голям брой дразнения от пешеходците - до 64 на 1 час.
- ▶ Получават дразнения от подаване на звукови сигнали - до 3 за 1 час.

Примери:

- ▶ Шофьорите на таксите в средно голям град за 1 час извършват 45 изпреварвания.
- ▶ Водач на товарен автомобил извършва средно 8 действия в минута.
- ▶ Шофьорът на автобус извършва 13 действия в минута.

От бързината и точността на тези действия зависи безопасността на движение.

При по-високи скорости водачът няма време да извърши всички тези дейности и прескача някои от тях - например не включва мигач при завиване.

Запомнете !

За да успее да извърши всички тези действия , осигуряващи **безопасността на движение** водачът трябва **да намали скоростта на движение**, за да не предизвика пътно транспортно произшествие.

Един шофьор в интензивно градско движение извършва:

	На 1 км	На 40 км	На 100 км
Спиране	3 - 4 пъти	120 - 160	300 - 400
Потегляне	3 - 4 пъти	120 - 160	300 - 400
Работа със съединителя	7- 8 пъти	280 - 320	700 - 800
Превключване на скорости	5 - 6 пъти	200 - 240	500 - 600
Включване на мигач	4 - 5 пъти	160 - 200	400 - 500
Общо действия:	22 - 27 пъти	880 - 1080	2200 - 2700

Кого наричаме добър шофьор ?

За да управлява безопасно автомобила , един водач трябва непрекъснато да се усъвършенства, тъй като автомобилите, условията на движение и пътната обстановка непрекъснато се променят.

► Как изглежда един добър шофьор?

Можем да си изградим представа за него на базата на отговорите дадени от водачи , изминали стотици хиляди километри без ПТП.

Запомнете !

Кои са най-важните навици за един водач с оглед безопасно движение?

- ▶ Първият е **високо техническо умение на управление** , позволяващо му да пропътува безопасно с автомобил разстоянието между две точки.
- ▶ Вторият се свежда до **умението на водача** винаги да **вижда и разбира** всичко , което става около него , и **да предвижда** как ще се развие една опасна пътна ситуация.
- ▶ Добрият водач не само притежава тези две умения, но и успешно ги е превърнал в **навици**.

Съществува ли техника на управление на автомобила, която можем да наречем безопасна?

- ▶ Най - безопасната техника на управление може да се нарече „защитна“.
- ▶ Какво представлява тя ?
- ▶ Представете си, че вашата кола е обвита в овален купол и като пътувате внимавате в този купол да не влизат други коли. Само тогава могат да се избягнат сблъскванията.

Защитна техника на управление

Каква безопасна дистанция трябва да спазваме спрямо другите автомобили?

- ▶ Минималната безопасна дистанция е приблизително равна на удвоения път, който изминава превозното средство през времето за реакция на водача, а то е 1 секунда.
- ▶ При скорост 50 км/ч изминатият път за 1 секунда е 14 метра.
- ▶ **Дистанцията трябва да бъде не по-малка от удвоения път - 28 метра.**

Запомнете !

Безопасната дистанция за движение е:

при сух път - **28 м**

при мокър път - **56 м**

(два пъти по-голяма)

при заледен път- **112 - 140м**

(4-5 пъти по-голяма от дистанцията
при сух път)

Кое разположение на ръцете върху волана е най - правилно ?

- ▶ Ако си представим кормилното колело като циферблат на часовник , то ръцете трябва да са поставени на „два без десет“ - лявата ръка на 10 , а дясната на 2.

- ▶ В тази позиция ръцете най-стабилно държат волана и свободно го въртят, по-малко се изморяват мускулите , особено при дълги пътувания.

Как при продължителни пътувания един шофьор може да запази висока готовност за реакция при опасност ?

- ▶ Най - добре да се запази яснота на мислене и висока концентрация , като :
- ▶ **Водачът трябва да заеме правилна стойка зад волана.** Ако е прегърбен ще се измори бързо.
- ▶ **Седалката трябва да е бъде удобна** , но не толкова, че да не усеща сигналите , които колата му изпраща. Водачът трябва да усеща автомобила с цялото си тяло , а не само със слуха си.

Винаги ли е безопасна максимално разрешената скорост, установена със знаци и правила ?

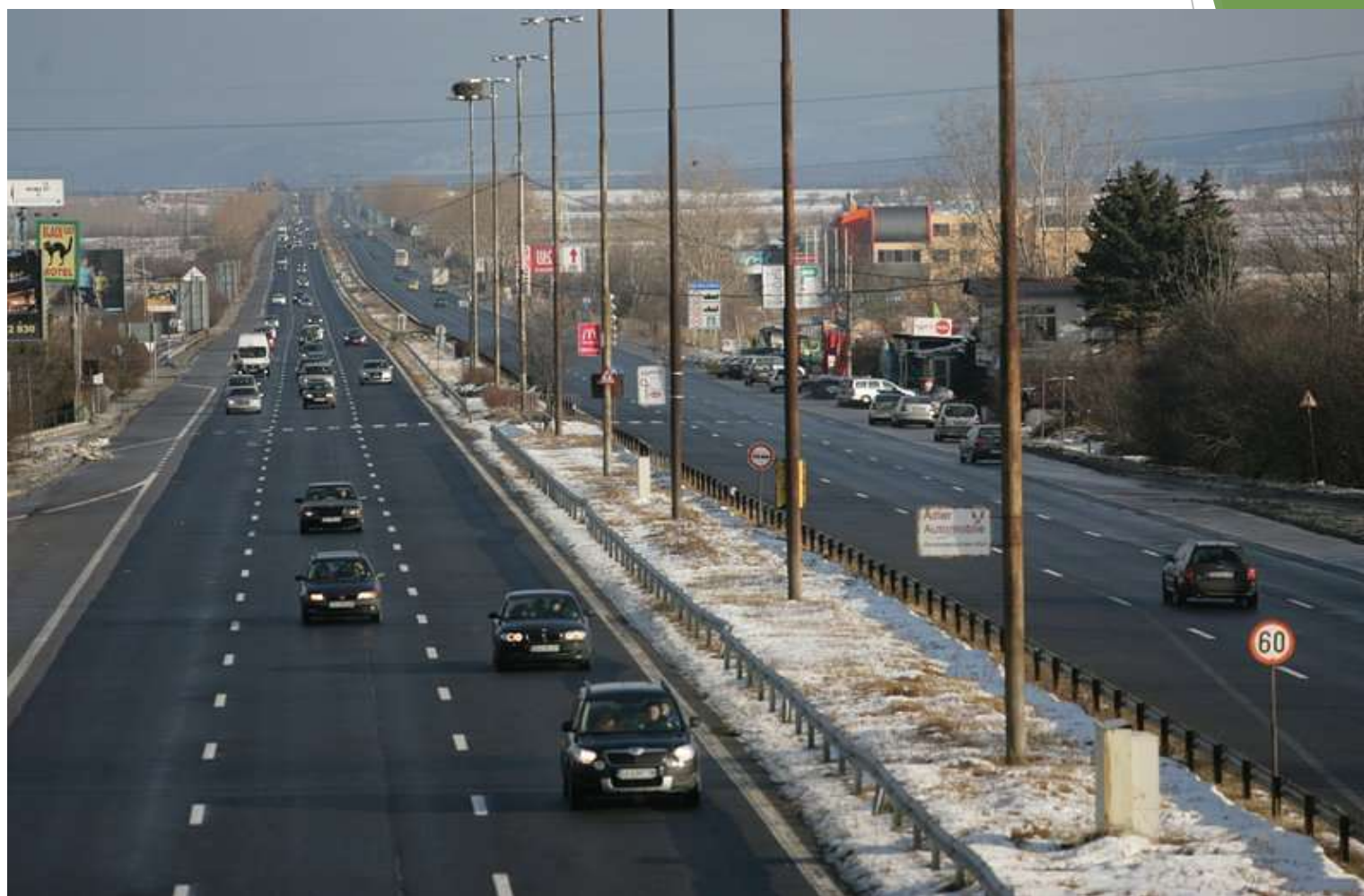

- ▶ Ограниченията на скоростта винаги се въвеждат заради липсата на добри пътни условия .

При интензивно движение , през нощта и при намалена видимост трябва да се пътува с **безопасна скорост**. Но не твърде бавно , за да не стане автомобилът пречка за другите. Най-добре е колата да се движи със скоростта на другите автомобили или близка до тяхната.

Ограничение на скоростта на автомагистрала „Тракия“

Проверяват пътни знаци и зебри около школата преди 15 септември

Безопасното движение има свои правила.
Те важат както за водачите на пътни превозни
средства, така и за пешеходците.

Как трябва да постъпи един шофьор , ако след него на малка дистанция се движи друг автомобил ?

► Преди всичко

не трябва да спира рязко.

Шофьорът отзад може да

не успее да да реагира достатъчно бързо и ще го удари.

► По-добре е

плавно да намали скоростта

и тогава водачът отзад, ако бърза, веднага ще го изпревари.

Запомнете !

Добрият шофьор винаги трябва да спазва принципите на трите „К“ - кооперация, комуникация , концентрация

► Кооперация :

- ✓ Пътят не е състезателна писта и там няма място за автомобилни състезания.
- ✓ Да бъде вежлив и внимателен с другите шофьори.
- ✓ Да им помага , когато може.
- ✓ Много е вероятно и той някога да има нужда от помощ.

► Комуникация :

- ✓ Да не се откъсва от пътя и пътната обстановка.
- ✓ Да не се затваря в себе си. Да предупреждава другите за това , което мисли да направи.
- ✓ Да наблюдава внимателно сигналите на другите участници в движението.

► Концентрация :

Да мисли само за това , което прави в момента, защото да се управлява автомобил не е лесно.

Добрият водач не нарушава правилника.

Без думи

Две нарушения и пречупено дръвче

„Икономично паркиране“

Верижна катастрофа поради несъобразена дистанция

Запомнете !

Извод:

**Добър водач е този, който на пътя
не създава напрежение нито за себе
си, нито за другите.**

